

Behovskartläggning socialt stöd på Adolfsberg

Juli 2024

Pernilla Kvist

Hampus Edström

David Bergström

Malin Johnsson

Bakgrund till kartläggningen

Ett av socialnämndens mest prioriterade områden är att arbeta förebyggande med barn och unga i socialt utsatta områden. Det är viktigt, dels för att skapa en långsiktig trygghet och sammanhållning, dels för att förebygga kriminalitet och utanförskap. Socialförvaltningen har tillsammans med stadens övriga förvaltningar idag olika insatser i stadens stadsdelar, såväl stationära som mobila. Adolfsberg är ett område som historiskt har haft sociala utmaningar och det har från olika aktörer inkommit signaler om att det finns en oro för utvecklingen på Adolfsberg.

Med anledning av ovanstående fick Socialförvaltningen i april 2024 uppdrag att i samverkan med relevanta aktörer utreda vilka behov som finns hos invånarna och hur socialnämnden i högre grad kan bidra med sociala insatser på Adolfsberg.

Tillvägagångssätt för uppdraget

Tjänstedesignmetodik – vi frågar invånarna

På Utvecklingsenheten använder vi oss av Innovationsguidens tjänstedesignprocess och av Helsingborgs stads verktyg och rutiner för innovationsprojekt. Vi börjar ofta med att utforska problembeskrivningen genom att gå ut och prata med de som är berörda. I det här fallet har vi pratat med de boende på Adolfsberg och med de aktörer som möter invånarna till vardags. Vi har målat en bild av hur deras vardag ser ut, vad de har för tankar och erfarenheter och vilka behov de lyfter. Metodiken utgår från att människor ofta själva vet bäst vad de behöver, och att det är vårt uppdrag att vara lyhörda, fånga behoven, anpassa verksamheten och ta fram förslag på hur vi kan förbättra vårt stöd eller föreslå vilka nya lösningar som behöver tas fram. Då vet vi att vi gör rätt saker.

Dialog, enkäter och samverkan

För behovskartläggningen har projektgruppen har genomfört flertalet intervjuer med invånare på Adolfsberg, genomfört enkäter i möten med individer och grupper och även tagit hjälp av skolan för att få in barnens tankar. Detta material har vi kompletterat med andra aktörers enkätmaterial, från till exempel Ung livsstil, Erikshjälpen och stadsbyggnadsförvaltningen, för att få en helhetsbild kring invånarnas åsikter, erfarenheter och behov. Vi har hämtat in statistik från stadens statistikenhet, från

arbetsmarknadsförvaltningen, Fritid Helsingborg, EST (Effektiv Samordning för Trygghet¹) samt från socialförvaltningen.

Under våren har vi också fört dialog med bland annat Vittraskolan, Adolfinas och Äppelgårdens förskola, Erikshjälpen, Hällestadgruppen, Willhem, Adolfsbergskyrkan, Träffpunkten 56:an, familjecentralen Alfahuset och kommunpolis.

Inom stadens förvaltningar har vi också samverkat med arbetsmarknadsförvaltningen, Fritid Helsingborg, stadsbyggnadsförvaltningen (samtliga ingår också i nätverket på Adolfsberg), kulturförvaltningen, stadsledningsförvaltningen, samt olika delar av socialförvaltningen (Mobila teamet, Krim-teamet, Brobyggare för romsk inkludering, PART, Råd- och stödcoordinatorer samt medarbetare från Maria Nordväst).

Lägesbild av Adolfsberg

För att utreda behov av sociala insatser och för att kunna bedöma en stadsdels sociala utsatthet och kriminella påverkan behöver vi undersöka och ta hänsyn till ett antal olika parametrar. Bland annat handlar det om socioekonomisk sårbarhet, sårbara familjeförhållande, brott och så kallade livskvalitetsbrott. Naturligtvis är det även av vikt att undersöka de boendes upplevelse av trygghet på området och deras uttryckta behov av stöd och service. Vi ser även att det är av vikt att involvera aktörerna på området och ta hänsyn till deras upplevelser kring att tillhandahålla tjänster på området.

Nedan följer en statistisk redovisning av lägesbilden på Adolfsberg. I Bilaga 1 finns bakgrundsinformation om området. I efterföljande avsnitt redovisar vi sedan en sammanfattning från enkäter och intervjuer med de boende och med aktörerna på området.

Socioekonomisk sårbarhet

Sårbara ekonomiska förhållanden utgör en av flera segregationsprocesser och handlar om möjligheter till ett liv utan fattigdom. Att växa upp i ekonomisk utsatthet kan ha negativ påverkan på ett barns livsvillkor.

Sysselsättningsgraden på Adolfsberg i åldersspannet 20–64 år ligger på 72% (2022). Det är något lägre än i Helsingborg som helhet och det är något färre kvinnor än män som arbetar i jämförelse med snittet. När vi tittar på disponibel inkomst (efter skatt och studielån) ligger Adolfsbergarna bland det lägre snittet i staden, på ungefär samma nivå

¹ EST- nätverket består av representanter från Helsingborgs stad, polis, räddningstjänst, Helsingborgshem, Bevakningsgruppen, socialtjänsten med flera. Metoden syftar till Helsingborgs stad arbete kopplat till tryggheten för att hantera brott och ordningsstörningar.

som invånare i Dalhem och lite högre än Fredriksdal men de ligger avsevärt under omkringliggande områden som Sofieberg och Gustavslund.

Det finns också en marginell höjning av unga som varken studerar eller arbetar (UVAS) på Adolfsberg, där siffran ligger på 12% mot stadens snitt 10%.

Det finns idag 142 hushåll på Adolfsberg med pågående ekonomiskt bistånd och 48 av dessa är hushåll med barn. De familjer som uppstår ekonomiskt bistånd har dock flera barn vilket innebär att det under förra året var 147 barn på området vars föräldrar uppstår ekonomiskt bistånd och flera av dessa har gjort det under längre tid. Vi kan jämföra dessa siffror med Drottninghög där det finns 83 hushåll med barn och där det är 164 barn som lever med ekonomiskt bistånd. Adolfsberg hamnar därmed på sjunde plats om man ser till hur många barn per område som lever under svåra ekonomiska förhållanden i staden.

Sårbara familjeförhållanden

I bostadsområden med många familjer med sårbara livsvillkor är risken större att det finns grupper av barn som inte får det stöd de behöver. Man talar då om sårbara familjeförhållanden, vilket handlar om graden av omsorg som barn får av sina föräldrar eller av andra nära relationer. Får barn inte den omsorg de behöver är risken större att de hamnar i riskzon för att utveckla normbrytande eller kriminella beteenden. Om den egna förmågan eller den kollektiva eller institutionella förmågan (stödet från andra människor eller myndigheter) inte kan kompensera för dessa brister i levnadsvillkor skapas förutsättningar för kriminalitet.

Projektgruppen har gått igenom antalet orosanmälningar på Adolfsberg, och då både gällande omsorg av barn samt de som faller inom gruppen kriminalitet, orosanmälningar, brottsanmälningar eller anmälningar som inkluderar "kriminell kontext". Vi kan se att Adolfsberg har en uppåtgående trend av orosanmälningar. Denna trend är dock inte unik för Adolfsberg utan kan även ses i flera andra områden i staden. Gällande orosanmälningar kopplat till brottsanmälningar sticker inte Adolfsberg ut jämfört med andra platser och det är 15 platser som har fler rapporteringar. Det är få till inga händelser med bäring på narkotika. Dock kan nämnas att antal rapporteringar är beroende av hur mycket tid polisen spenderar i området och polisen har inte haft Adolfsberg som ett prioriterat område.

Livskvalitetsbrott

Det förekommer en relativt hög andel livskvalitetsbrott på området och dessa anmälningar har även ökat sedan flera aktörer på området har börjat rapportera in händelser till EST (Effektiv Samordning för Trygghet). Dessa brott och störningar i ordningen har stor påverkan på människors livskvalitet i vardagen. Det handlar om mindre allvarliga brott, eller till och med störande beteenden som inte är brottsliga, till exempel ungdomsgång som stör ordningen i den offentliga miljön, buskörningar i bostadsområden, nedskräpning och olika former av skadegörelse. De påverkar dock

tryggheten negativt om de får fortgå utan åtgärd. Dessa brott och ordningsstörningar signalerar att man inte rättar sig efter de regler som gäller. Om sådana ageranden inte bemöts med någon reaktion kan det tolkas av individerna som att ingen bryr sig om att upprätthålla ordningen i samhället, eller att samhället har retirerat.

På Adolfsberg har det bland annat kommit in anmälningar från de kommunala förskolorna samt Vittraskolan som berör bland annat klotter, skadegörelse och stöld av barnvagnar. Dumpning av sopor, krossade fönsterrutor och bilbränder finns också rapporterat för området. Projektgruppen kan se en ökande trend gällande dessa rapporteringar i Adolfsberg, som sticker ut i relation till staden i övrigt. Förskolan och Hällestadsgruppen är nya rapportörer till EST, så tidigare skadegörelser har inte tidigare rapporterats vilket kan bidra till en förklaring av ökningen.

Intervjuer och enkäter med boende på området

Egna enkäter, kompletterande enkäter och intervjuer

Socialförvaltningen har under cirka en månads tid samlat in 41 enkätsvar från vuxna deltagare och 16 från barn och unga. En stor del av enkätsvaren kom in under invigningen av det gröna stråket, då medarbetare från Socialförvaltningen var ute och pratade med folk som kommit till invigningen. Flera av dem som svarade på enkäten bodde inte på Adolfsberg utan i närliggande områden men vistades ofta på grönstråket. Med anledning av detta har Socialförvaltningen kompletterat enkätstudien genom att samla in fler svar i Adolfsbergs centrum. Projektgruppen har även genomfört intervjuer med barn i årskurs 5, 6, 8 och 9 på Vittraskolan. Barnen i lågstadiet har fått svara på frågor som deras lärare ställt. Deras upplevelse är även inkluderad i sammanställningen.

Tidigare i vår har även Stadsbyggnadsförvaltningen genomfört en enkät som handlar om grönområdena mellan Sofieberg och Adolfsberg. Det är 62 personer som har svarat på denna enkät som vi har tagit del av. Vi har även tagit del av enkätsvar från Ung livsstils enkätsvar för Adolfsberg 2021. Nedan följer en sammanfattning av detta intervju- och enkätmaterial utifrån de olika perspektiv som vi bedömer är av störst vikt för behovskartläggningen.

Det bästa med Adolfsberg

Naturen, grönskan, skolan – och kompisarna

Projektgruppen ställde frågan vad som är det bästa med att bo på Adolfsberg. De flesta vuxna anger att naturen och grönområdena är något av de bästa sakerna med området. Naturen och grönområdena lyfts även i stadsbyggnadsförvaltningens enkät som något positivt och att det senaste arbetet med det gröna stråket har inneburit ett lyft för området. I enkäten om det gröna stråket svarar 82% att de trivs bra eller mycket bra i

området, 31% att de känner gemenskap med andra i området, medan 69% känner att de delvis eller inte alls känner så. Barn och unga anger också att naturen, grönområdena och lekplatserna är bra, men framför allt är det kompisarna, skolan och multiarenan som är det bästa med Adolfsberg. I våra intervjuer med skolbarnen i mellanstadiet berättar de att det alltid finns kompisar att leka med och att de träffas på multiarenan vid skolan och har fotbollsturneringar hela kvällen.

Trygga på Adolfsberg – men inte kvällstid

Majoriteten av de vi tillfrågat känner sig ofta eller alltid trygga på Adolfsberg dagtid men flera uppger att de känner sig lite eller mycket otrygga kvällstid. Alla barn på Vittra som vi pratat med känner sig trygga i skolan men barn i de lägre åldrarna känner sig otrygga på kvällen runt centrum och de får inte gå dit kvällstid. Några vuxna efterfrågar mer kameraövervakning i centrum, önskar att polisen skulle patrullera mer i området och föreslår att det sätts upp mer belysning runtom i stadsdelen för att öka tryggheten.

Vad som är dåligt eller saknas på området

Gäng som förstör och få som säger ifrån

Flera av de vuxna nämner att det är skräpigt i området eftersom det finns gäng som förstör, stjälar och skräpar ner och att det saknas någon som håller efter.

Barn i mellanstadieåldern berättar att de undviker centrum på kvällen eftersom det samlas gäng eller "ortengrabbar" där. De talar också om att det finns ungdomar som stjälar och att bilar har bränts. De talar även om unga vuxna som parkerar vid slottet samt att det ibland äldre personer som är fulla vid pizzerian vilket också gör centrum otryggt. Barnen berättar att det inte är ovanligt att det sker inbrott och skadegörelse i källarförråden.

Barnen berättar att det ofta blir det bråk mellan barn på multiarenan och att det inte är någon vuxen som brukar vara med ute.

Vuxna som vi pratat med tycker inte att andra sätter gränser för sina barn, säger inte ifrån när barnen gör fel. Deras upplevelse är att vissa tror att man inte får säga till barn i Sverige. Det finns en oro kring att säga ifrån till andras barn och ungdomar.

Saknas aktiviteter och mötesplatser för unga

Flera av de vuxna resonerar att det behövs mer aktiviteter för ungdomar och någon form av mötesplats för dem att hänga på. Brist på mötesplatser gör att det blir samling av ungdomar vid centrat. Flera av barnen och ungdomarna berättar att de saknar Vippen (fritidsgården), att det är dåligt att den har stängts. Det var en viktig samlingspunkt för dem.

Vad man vill göra tillsammans med andra på Adolfsberg

Att känna gemenskap och samhörighet med de som bor på området är en viktig del för både trygghet, trivsel och sammanhållning på området. När Socialförvaltningens

projektgrupp pratade med invånarna var det flera personer som sa att de skulle vilja göra mer tillsammans med andra på området för att öka gemenskapen. Bland de invånare som skulle vilja göra mer med andra nämns efterfrågar man till exempel aktiviteter för barn, grillkvällar, odlings- eller matlagingsgrupper och gemensamma promenader. Man efterfrågar även mer stöd till familjer och föräldrar. Även om svaren skilde sig åt var det förvånansvärt många som både kunde tänka sig att hålla i eller hjälpa till med en aktivitet på området.

En bild av de ungas fritid

Resultaten från Ung livsstils enkäter under 2021 visar att färre barn och unga i Adolfsberg var medlemmar i klubbar eller föreningar jämfört med jämnåriga i andra delar av Helsingborg. Detta gällde alla åldersgrupper, från mellanstadiet till gymnasiet. Jämförelser med omkringliggande områden Husensjö och Gustafslund visade en tydlig skillnad där betydligt fler barn deltog i föreningsaktiviteter. De främsta orsakerna till att barnen och ungdomarna i Adolfsberg inte deltog i föreningslivet var höga kostnader och svårigheter att ta sig till aktiviteterna.

Skolan viktigare än fritiden

Barn och unga i Adolfsberg värderade inte sin fritid lika högt som andra ungdomar i Helsingborg. På frågan om vad som ger livet mest mening svarade de i lägre utsträckning att fritiden var viktigast, och i stället tyckte de att skolan var viktigare.

Ungdomarna i stadsdelen använde stadens utbud av fritidsaktiviteter i mindre utsträckning än snittet i staden, med färre besök på bibliotek, simhallar, sporthallar, Dunkers och aktivitetshuset Tryckeriet och Jutan. Knappt 4% av högstadiebarnen var med i kulturskolans verksamhet. I hela kommunen är siffran 8%. Bland gymnasieungdomarna i Adolfsberg tyckte 47% att kommunen ska satsa på fler bibliotek, jämfört med andra gymnasieungdomar i staden (26%).

Önskan om fritidsgård eller någon form av mötesplats

Vippen (Västergårds fritidsgård) som fanns fram till våren 2024 verkar ha attraherat unga i ett brett åldersspann och jämfört med andra unga i Helsingborg svarade en högre andel i Adolfsberg att de besökt en fritidsgård minst en gång under de senaste sju dagarna. Jämfört med andra gymnasieelever i staden efterfrågar de unga i Adolfsberg i högre utsträckning en fritidsgård eller aktivitetshus med lördags- och söndagsöppet, men instämmer dock med ungdomar i hela staden i att öppet på fredagar är viktigast.

När högstadieungdomar i stadsdelen fick önska vilka ledarledda aktiviteter de ville ha på fritidsgårdar eller aktivitetshus, var öppen idrott som fotboll, innebandy och basket högst på önskelistan. Det skiljde sig från andra delar av staden där öppen idrott inte var lika prioriterat.

I samtal med barn som besökt eftermiddagsskolan och familjen läser (aktiviteter som bedrivits i Vorta Droms tidigare lokaler) berättar de att de kommer regelbundet varje tisdag och torsdag och att de önskar att det vore öppet flera dagar i veckan. De berättar

att det känns skönt att gå dit efter skolan, få hjälp med läxor men också att ha en plats att mötas, pyssla och att det finns trygga vuxna där.

Fotbollen är viktig, men fler aktiviteter behövs

Resultaten från ung livsstil överensstämmer med den information vi fått av barnen genom våra intervjuer på Vittraskolan. Få barn i åldern 9-12 har strukturerad aktivitet på fritiden utan mesta delen av tiden spenderas på multiarenan med fotbollsturneringar. På frågan vad de skulle vilja göra på fritiden, så svarar barnen att de vill ha mer av sådana aktiviteter som de provat innan. Mer fotboll men också boxning, innebandy och kampsport, men det finns få föreningar på området och de har svårt att ta sig till aktiviteter på andra områden. Många berättar att deras föräldrar arbetar långa dagar och kan inte skjutsa. Nästan inga av barnen på mellanstadiet eller högstadiet cyklar utan de tar sig fram genom att gå vilket också begränsar rörelseområdet. Barn på mellanstadiet berättar också att de inte får gå så långt för sina föräldrar. Några berättar också att det är svårt med aktiviteter som kostar eftersom föräldrarna har ojämna inkomster och många har flera syskon.

Psykisk och fysisk hälsa

När det gäller psykisk hälsa, klassade mellanstadiebarn i Adolfsberg sin psykiska hälsa som något bättre än sina jämnåriga i resten av staden. Men denna trend verkar vända till högstadiet där en större andel (33%) av barnen i Adolfsberg klassade sin psykiska hälsa som dålig eller ganska dålig, jämfört med 16% för hela staden. Liknande mönster sågs för den fysiska hälsan. Mellanstadiebarn i Adolfsberg rapporterade i något högre utsträckning än genomsnittet i Helsingborg att de hade bra eller ganska bra fysisk hälsa. För högstadieelever var dock situationen den motsatta, där en mindre andel (62%) uppgav att de hade god eller ganska god fysisk hälsa jämfört med genomsnittet för Helsingborg (79%).

Livet och framtiden

Gymnasieungdomar i Adolfsberg som svarat på Ung livsstils enkäter under 2021 var mindre nöjda med livet som helhet jämfört med andra stadsdelar. 12% av dem svarade att deras liv var mycket dåligt, vilket är betydligt högre siffra än 2,5% för hela staden. Dessa ungdomar hade också mindre ambitiösa framtidsplaner: 45% trodde att de skulle bo kvar hemma efter gymnasiet, ta det lugnt och se vad de ska göra. Det är nästan dubbelt så många som genomsnittet för hela staden på 23%.

När projektgruppen intervjuade barn på Vittraskolan berättade samtliga 9:or att de skulle läsa vidare på gymnasiet och cirka hälften hade fått sitt förstahandsval. Ungdomarna är generellt positiva till skolan och de känner att de har förutsättningar att komma vidare och att deras lärare hjälper dem att bli något i framtiden.

Intervjuer med aktörer på området

Mycket potentiell kraft på området – behövs gemensam motor

Som vi tidigare nämnt finns det ett aktivt nätverk av aktörer som bedriver någon form av verksamhet på Adolfsberg. Flera av de som projektgruppen pratat med ser detta nätverk som något positivt. Arbetet med det gröna stråket som stadsbyggnadsförvaltningen har bedrivit, har gjorts i samverkan med nätverket och med invånare på Adolfsberg och beskrivs som ett lyft för området. Några nämner dock att fokus på nätverkets möten ofta handlar om att planera för större event som Adolfsbergsdagen, vilket i sig är viktigt, men det behöver också hända fler saker under året.

Flera efterlyser stadsdelsutveckling i stadens regi. Nätverket hålls idag samman av Erikshjälpen och de har under en längre tid flaggat för att de inte har möjlighet att göra detta i framtiden. Flera av aktörerna vill se att koordineringen och driften av nätverket ska hållas samman av kommunen som har större möjligheter till att påverka och driva olika typer av frågor såväl inom kommunens uppdrag som i kontakt med fastighetsägare och andra aktörer. Under de senaste månaderna upplevs dock utvecklingen av nätverket som positiv med bland annat invigning av grönstråket, det har även hållits workshops med staden och fastighetsägare kring utveckling av centrum och socialförvaltningen har påbörjat ett samarbete med olika föreningar kring att nyttja en ledig lokal i centrum.

Om gemenskap, mötesplatser och aktiv fritid

Det finns idag ett antal formella och informella mötesplatser på området. Bland de formella kan nämnas områdets träffpunkt för äldre, Adolfsbergskyrkan, Familjecentralens öppna förskola och Erikshjälpen. Tidigare fanns även fritidsgården Vippen och Vorta Droms områdeslokal. Bland de informella mötesplatserna så är multiarenan barnens mötesplats (i åldrarna låg- och mellanstadie) men även skolan och förskolans gård, samt centrum är platser där barn och ungdomar samlas.

Områdets träffpunkt för äldre, Träffpunkt 56:an, har olika former av aktiviteter, till exempel stickcafé, seniorshake, våffelcafé och canasta och har i stort bedrivits av samma frivilliga krafter under snart 20 år, damer som idag är i 80-årsåldern. Det finns ganska många äldre som bor på området men det är inte många som besöker lokalen och det pågår idag en dialog kring hur de kan attrahera flera nya besökare. Både yngre och äldre är välkomna till träffpunkten men få yngre som kommer dit. De som idag är aktiva volontärer berättar att det är svårt att engagera personer i volontärt arbete och att de inte ha några yngre lämna över till.

Adolfsbergskyrkan erbjuder olika aktiviteter, till exempel sopplunch, frukost, middagsbön och de berättar att de träffar många ensamstående, och då framför allt mammor, som verkar vara i behov av extra stöttning. Personal på kyrkan beskriver att

det finns en stolthet och en glädje av att bo på Adolfsberg och ett stort engagemang. Trots det har kyrkan svårt att få besökare till sina aktiviteter när mörkret lagt sig, vilket ju sker tidigt under vintertid. Promenaden dit beskrivs av besökarna som mörk och otrygg.

Familjecentralen berättar att det är många föräldrar med yngre barn som besöker öppna förskolan och ibland räcker lokalen och personalresurserna knappt till. Föräldrar med äldre barn (4–5 åringar) går inte till öppna förskolan om det inte är så att de har temadagar eller om de har småsyskon. Föräldrar som besöker familjecentralen har under flera år uttryckt behovet av ett ”vardagsrum”, en barnanpassad lokal där de kan hänga med sina barn under tidiga kvällar, helger och lov. Det är många kvinnor som är ensamma med barnen när männen jobbar eller är utanför hemmet.

En viktig mötesplats för barnen är multiarenan och där samlas barnen efter skolan och är kvar långt in på kvällen. Lärarna på Vittraskolan berättar att barnen gärna vill stanna kvar på skolan även efter skoldagens slut trots att de inte har fritids vilket skapar ett problem kring ansvarsfrågan. Tidigare var det många barn som gick till Vippen. Medarbetare på Vittraskolan att det finns en god gemenskap mellan barnen och att de generellt är trygga på området och på skolan. Äldre barn tar hand om yngre. Många har flera syskon och de är omhändertagande med varandra, något skolan också har jobbat med. Många kommer från stora familjer där de är vana att ta ansvar. Barnen har stor social kompetens och är trygga med att ta hand om varandra, men det kan också vara tvådelat då ganska små barn får ta ansvar för sina ännu yngre syskon. När någon gör fel är det de äldre syskonen som straffar och sätter upp reglerna. Föräldrarna beskrivs som osynliga.

Fritidsgårdar ska samla ungdomar från flera områden

Vippen, som drevs av Fritid Helsingborg, har stängt på grund av att det ska byggas ett nytt Gymnastikens hus på området. Fritid Helsingborg menar att byggnationen av Gymnastikens hus kommer att bli ett lyft för området när tre gymnastikföreningar etablerar sig.

Fritid Helsingborg letar efter en ny lokal i närheten men har som arbetsmetod att den verksamhet de bedriver genom lokaler, ska nå så många stadsdelar eller bostadsområden som möjligt för att på så sätt använda sina resurser effektivt. Detta innebär att de inte ska ha fritidsgårdar i varje centrum utan i stället befinna sig på områdesgränserna för att försöka nå fler. Fritid Helsingborg berättar att Vippen var en bra mix av ungdomar från olika ställen, då främst Adolfsberg och Gustavslund.

Fritid Helsingborg menar att verksamheten behöver vara främjande och salutogent, där ungdomen ses som resurs och inte enbart riskminimerande. Fritid Helsingborg arbetar områdesinriktat med ett fokus på åldrarna 12–19 år.

Fritid Helsingborg har även som inriktning att tillgängliggöra staden för barnen och att det är viktigt att barnen lär sig att ta sig till andra delar av staden för att ta del av det stora utbudet av aktiviteter som finns på till exempel Tryckeriet och Idrottens Hus. Fredagsfotbollen i Västergårdshallen har varit viktig för barnen i området och den

kommer att vara kvar trots att de i dagsläget inte har en lokal på området. De kommer även att stötta Erikshjälpen och andra föreningar med lokaler utan kostnad så att de också kan bedriva aktiviteter i Västergårdshallen. Fritid har även planer på att ha aktiviteter i den lokal som socialförvaltningen har på området.

Viktigt att fånga den nya generationen barn

Erikshjälpen och Framtidsverkstan finns på området och har både egna aktiviteter som riktar sig till barn och ungdomar samt att de samarbetar med föreningen Snödroppen med läxhjälp och med Fritid Helsingborg i olika aktiviteter. De ser att de yngre barnen vill aktiveras och om man tittar på områdets demografi ser vi att det är många barn i åldern 0–9 år som bor på Adolfsberg. En ny generation som är viktig att fånga upp tidigt.

Behov av aktiv fritid

Personal på Vittraskolan berättar att de haft olika former av rörelsesatsningar på skolan i samarbete med RFSISU. Barnen har då fått prova på olika sporter och målet var att kunna erbjuda barnen tre olika aktiviteter per vecka. Det var dock svårt att hitta föreningar som kunde komma och de föreningar som kunde saknade resurser för att hålla satsningen i gång. Lärarnas uppfattning är att aktiviteter behöver vara i anslutning till skoldagen för att barnen ska ha möjlighet att delta. Endast ett fåtal av eleverna är idag med i organiserade fritidsaktiviteter. Enligt lärarna beror detta dels på familjernas ekonomi, dels på en rädsla för att släppa i väg barnen på andra håll i staden. Flera barn berättar också att föräldrarna inte kan skjutsa.

Idag har Erikshjälpen en del aktiviteter såsom tjejboxning, tjejfotboll på skolan. Erikshjälpen har blivit en aktör att lita på med trygga vuxna som leder aktiviteterna och det har funnits en långsiktighet i deras arbete. Enligt Erikshjälpen är det viktigt att göra aktiviteterna lättillgängliga och att familjerna succesivt får förflytta sina gränser när tilliten ledare och organisatörerna byggs.

Lärarna på Vittra menar att den tanke som Fritid Helsingborg har med att barnen ska ta sig runt i staden till Tryckeriet och Idrottens hus är svårgenomförlig. De menar att det inte finns en vana eller möjlighet att lämna området och att det behöver finnas aktiviteter i närområdet som ger möjlighet till en aktiv fritid. De menar också att det är viktigt att det finns olika sorters aktiviteter, inte bara bollsporter, utan även till exempel pyssel, dans, teater och att rita.

Om föräldraskap och social omsorg

Osäker föräldraroll

Medarbetare på Adolfinas förskola berättar att flera föräldrar på förskolan är osäkra på hur mycket förälder man får och vågar vara i Sverige. De anser att föräldrar på området behöver mer kunskap om föräldrarollen för att säkra sin roll. Föräldrarna måste våga

fostra sina barn. Lärare på Vittraskolan instämmer i detta och de upplever att många föräldrar inte har helt klart för sig vad man som förälder får göra i Sverige. Får jag som förälder säga nej, får jag stänga av tv:n, eller blir jag anmäld. Det finns en stor oro bland föräldrarna för socialförvaltningen och för att bli anmälda, samt okunskap kring vad socialförvaltningen faktiskt kan ge för hjälp. Lärare på Vittraskolan menar att det förekommer att barn hotar sina föräldrar när föräldrarna försöker sätta gränser och som då backar av rädsla för att bli anmälda. Flera av aktörerna ser därför ett behov av en föräldrautbildning som till exempel kan handla om hur svensk uppfostran ser ut. De anser att en sådan utbildning måste utformas så att den upplevs som ofarlig och inte pekar ut föräldrarna, samt att det är viktigt att den är tillgängligt på flera språk, som arabiska, albanska, bosniska, och så vidare.

Lärarna på Vittraskolan menar att det är viktigt att arbeta med tilliten till myndigheter och andra professionella och att de har fått arbeta mycket med att "ofarliggöra" skolan. De efterlyser en tätare samverkan med fler aktörer på området som kan arbeta närmare tillsammans i ett främjande och förebyggande syfte. De säger att det oftast har gått lång tid innan exempelvis en orosanmälan sker. De saknar samarbetspartners i ett tidigare skede för att stötta föräldrarna innan det går så långt som till anmälan.

Förälder under förskolan och skolgången

Förskolan berättar att de behöver jobba med föräldrarna kring kontinuitet, att komma på de tider som man angivit för sitt barn. Många barn kommer inte i tid, vilket innebär att de missar aktiviteterna och hamnar utanför samhällningen redan i ung ålder. Språk är ett prioriterat mål men det är svårt för barn som går 15 timmar i veckan. På Adolfinas är 22 av 121 barn 15-timmarsbarn och på Äppelgården är 13 av 73 barn 15-timmarsbarn. Förskolan berättar att de har utökad tid för barn i behov av särskilt stöd. I ett område som Adolfsberg, där 90% av barnen har ett annat språk än svenska, anser förskolan att det borde finnas ett tänk om att fler barn har rätt till mer tid.

Lärarna berättar också att det finns en stor osäkerhet i rollen som skolförälder och att våga stötta sina barn i skolarbetet. Många föräldrar är rädda för att göra fel och att lära ut fel. Denna upplevelse delas även av medarbetare inom Familjen läser som har haft aktiviteter på området. De berättar att flera av de föräldrar som brukade besöka områdeslokalen på Adolfsberg hade låg eller ingen tilltro till sin förmåga och vågade eller kunde inte hjälpa sina barn med läxhjälp i lågstadiet.

Hjälp med praktiska ting och att vinna föräldrarnas tillit

Vittraskolan berättar att de arbetat hårt med att vinna föräldrarnas tillit och att de ofta får frågor om saker som ligger långt utanför deras uppdrag då skolan blir samhällets representant på området. Kuratorn berättar att det inte är ovanligt att de får hjälpa till med föräldrarnas kontakter med andra myndigheter, fylla i blanketter, försäkringar och så vidare vilket har fungerat relationsbyggande och byggt tillit.

Denna bild delas av medarbetare på Maria Skåne Nordväst som hållit i pappagrupper på området. Han menar att det är viktigt att de tjänster vi tillhandahåller är relevanta och intressanta samt att vi kan svara på alla de frågor som invånarna undrar över. Att ge samhällsinformation och svara på deltagarnas frågor är en bra väg in och med tiden byggs en förtroendefull relation där individen vågar fråga om fler saker av mer privat karaktär. Det är viktigt att invånarna upplever att de har nytta av oss, först då vinner vi deras tillit. Han menar att flera resonerar utifrån en slags nyttoprincip. Om vi konkret kan hjälpa föräldern, familjen, ungdomen, är man någon att lita på.

Socialrådgivare på familjecentralen träffar idag ett antal familjer på området men berättar att det varit svårt att få familjer att söka sig till rådgivningen. Hon berättar att de ofta behöver kämpa för att fylla platserna till föräldrarutbildningarna även om hon upplever att det finns personer som är i behov av detta stöd. Familjecentralen ser behov av att samverka med andra aktörer för att vinna föräldrarnas tillit. Det som fungerat bäst är "mun mot mun"-metoden, att en familj som fått bra hjälp berättar om det för sina bekanta.

Livskvalitetsbrott och andra brott

Flera av aktörerna som är aktiva på området berättar om nedskräpning och skadegörelse som en del av vardagen i området runt Adolfsbergs centrum. Fastighetsägaren Hällestadgruppen beskriver det som att "känslan är att det inte är någon som bryr sig om området". Medarbetare från Adolfsbergs och Äppelgårdens förskola berättar att Adolfsbergs, som ligger precis intill centrum, har dåligt rykte bland föräldrar på grund av den omfattande nedskräpningen på gården. De berättar att de har en vision om att ha en fin gård, att de satsat och odlat och försöker skapa tillsammans med barnen, men allt de bygger upp förstörs under natten och i och med all förstörelse orkar de inte skapa nytt längre. Ungdomarna är på gården på kvällen och nästan varje morgon är det nedskräpat och saker har förstörts. Medarbetarna berättar att de måste gå en runda varje morgon för att plocka glas, spik, sönderslagna installationer och att de har börjat rapportera skadegörelsen till kommunen. Det vanligaste skräpet är fimpar, solrosfrön, krossat glas men man hittar även påsar med droger, läkemedel och tabletter som gömts på gården.

En av medarbetarna på den tidigare områdeslokalen berättar att det är ett gäng med barn och ungdomar på 8–12 personer som ligger i riskzonen då de är ute sent på kvällarna och umgås med äldre kriminella. Barnen är i åldrarna ungefär från 8–9 år till 15–16 år. De går till varandras gårdar eller hänger på centrum, begår mindre brott och hamnar i bråk ibland. Medarbetarna har kunnat se hur det går i arv från föräldrar till barn och från äldre syskon till yngre.

Flera av de vi talar med vittnar om att det förekommer försäljning av droger i området och att både försäljning och användning av droger går längre ner i åldrarna. En av aktörerna vi pratat med berättar om att en 13-årig släkting till hen hade köpt av en annan 13-åring på området.

Sammanfattning och analys

Viljan att göra Adolfsberg till en plats att vara stolt över

I våra dialoger med såväl boende som aktörer på området finns viljan att göra Adolfsberg till en plats att vara stolt över och många känner denna stolthet redan idag, även om det finns potential för att det ska bli bättre. Barnen i mellanstadiet tycker om sitt område, de har gott om kompisar. De som går på Vittraskolan trivs och är trygga där men efterlyser goda sammanhang på fritiden.

Vi kan se att det finns utmaningar på området i form av skadegörelse, småbus men också kriminalitet som riskerar att vågskålen lutar åt fel håll. Utifrån forskning och beprövad erfarenhet vet vi vilka skyddsfaktorer som motverkar att barn och unga hamnar i kriminalitet. Det är bland annat:

- en aktiv fritid och trygga rutiner
- att gå i skolan
- att göra saker tillsammans med vuxna
- att vuxna säger ifrån och sätter tydliga gränser

Projektgruppen ser dock att några av dessa skyddsfaktorer inte riktigt finns på plats på Adolfsberg och att vi gemensamt tillsammans med aktörer på området behöver arbeta för att förstärka dessa skyddsfaktorer.

Behov av aktiv, strukturerad fritid med rutiner

Vi ser att det finns behov av en aktiv strukturerad fritid för barnen. På Adolfsberg deltar barn och ungdomar i betydligt lägre utsträckning i strukturerad fritidsverksamhet än barn och ungdomar i staden i övrigt.

Forskningen visar att strukturerad fritid, det vill säga aktiviteter som är organiserade, ledarledda och regelbundna, har positiva effekter på barns och ungas fysiska och psykiska hälsa. Det ökar även barns och ungas skoltrivsel, förbättrar deras skolprestation och höjer intresset för att studera vidare. Ostrukturerad fritid kan däremot ha negativ inverkan på välmåendet². Vi vet också att barn och unga vars föräldrar har låga inkomster får mindre strukturerad fritid än andra. Vi ser att det finns en grupp familjer på området som har haft låga inkomster under en längre tid och i intervjuer med barn och ungdomar på Vittra samt i enkäten för Ung livsstil framkommer

² Se bland annat Ungdomar, fritid och hälsa – en forskningsöversikt om fritidens skydds- och riskfaktorer, <https://www.mucof.se/sites/default/files/2013/04/ungdomar-fritid-halsa.pdf>

att flera inte deltar i fritidsaktiviteter på grund av dålig ekonomi samt problem att ta sig till aktiviteterna.

Vi ser att det finns ett glapp mellan när barn slutar på fritids och när Fritid Helsingborg tar vid. Flera av barnen i åldrarna 9–12 år har inte omsorg via fritids, vilket innebär att de är ute ensamma och upplevs dra runt på området. Denna åldersgrupp är inte heller speciellt mobila och har begränsade möjligheter att ta del av föreningsutbud som finns i andra delar av staden. Vi ser således att tillgången till strukturerade fritidsaktiviteter behöver finnas i närområdet för att det ska vara tillgängligt för dessa barn.

Adolfsberg har i dagsläget ett lägre antal ungdomar i åldrarna 10–19 år i jämförelse med staden i övrig men högre i åldrarna 0–9 år. Närliggande området Gustavslund har högre andel ungdomar i åldern 10–19 år än Helsingborg i helhet och avsevärt mycket högre antal barn i åldern 0–9 år. Det är således viktigt att planera för goda förutsättningar för de yngre barn som växer upp i dessa områden redan nu då det kommer att vara många ungdomar i dessa områden på några års sikt.

Behov av mötesplats för alla åldrar

I stadsbyggnadsförvaltningens enkät såg vi att större delen av de vuxna Adolfsbergarna trivdes i området men kände lite eller ingen gemenskap med övriga invånare på området. Vi vet att ett område med god gemenskap skapar en social resiliens. När vi lär känna våra grannar och förstår vi gemensamt kan arbeta för en förändring blir samhället starkare. Vi ser behov av att arbeta med att skapa förutsättningar för möten mellan invånare på området för att på så sätt ökan känslan av samhörighet och gemenskap.

I våra intervjuer framkommer att såväl barn som vuxna efterfrågar någon form av möteslokal där man kan göra aktiviteter tillsammans. Att barn och vuxna möts och gör aktiviteter tillsammans är en stark skyddsfaktor för våra barn och när vi kan göra det tillsammans med andra på området så skapas även förutsättningar för möten och gemenskap.

Erikshjälpen och framtidsverkstaden ger idag möjlighet för ungdomar att mötas och bygga färdigheter men det finns behov av flera attraktiva alternativ till att vistas i osunda miljöer, att förmedla framtidstro och forma förebilder för barn och ungdomar i området.

Tillit och tilltro till ett gott föräldraskap

Det är viktigt att föräldrar våga vara föräldrar, att våga sätta tydliga gränser och att barn och ungdomar får tydliga besked. Av de vittnesmål vi hört från området, både från aktörer och andra föräldrar ser vi att det finns ett behov av att stärka föräldrar att våga vara förälder. Flera av de aktörer som finns på området talar om att det finns en bristande tillit till samhället i stort och specifikt socialförvaltningen. Framgångsfaktorer för att bygga tillit handlar om att bygga relationer och att finnas tillhands.

De arbetssätt som vi hittills haft med föräldrakurser har inte fullt ut nått fram till föräldrar på området och vi behöver tillsammans med föräldrar utforska på vilket sätt stödet ska ske för att ska kännas relevant och intressant.

Behov av att utveckla nätverk och samverkan på Adolfsberg

Nätverket på Adolfsberg har stor potential, med engagerade aktörer som deltar och planerar aktiviteter för området. Vi ser dock att den kommunala närvaron på området är relativt låg och att tillgången till vissa naturliga samverkansarenor saknas.

Projektgruppen ser att det finns behov av en ökad kommunal närvaro för att samordna och driva vissa samverkansinsatser och bland annat genom att ta en tydligare roll i att leda och driva nätverket på området. Socialförvaltningen och övriga förvaltningar behöva hålla samman olika insatser som görs på området för att skapa bättre förutsättningar för resursintegrering och synergieffekter.

Vägen framåt

Vi har genom denna kartläggning fått en bättre förståelse kring vilka behoven är på området, nästa steg är att tillsammans med invånare och aktörer på Adolfsberg förstå hur vi konkret bäst möter dessa behov.

Vi kommer att lyfta de identifierade behoven till olika samverkansgrupper i staden för att se vilka möjligheter vi gemensamt har att möta behoven. Bland annat kan nämnas att vi kommer att lyfta kartläggningen till samverkansgruppen för fysisk aktivitet och fritid.

Socialförvaltningen håller även på att starta en möteslokal på området i samarbete med olika föreningar på området. Initialt är det stadsdelsmammor och Erikshjälpen som nyttjar lokalen men det finns intresse från andra föreningar, studieförbund och andra förvaltningar i staden att på sikt nyttja lokalen.